

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotič. organizacije

Časopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

V organizaciji je moč,
kolikor moči — toliko pravice

— Izhaja 25 v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, poštn. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Leto XXVII

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1940

Štev. 8

Združitev vseh sil

Kličemo k enotnosti. Kažemo na posledice. Opozarjamo na izkušnje, na prošlost in sedanjost.

Vemo, da se odpirata dve poti delavskemu razredu.

Ena je pot triumfa, uspeha, zmage. Ta je pot edinstva.

Druša je pot zloma. Na njem se sploh ni treba truditi. Zadostuje, če dopuščamo, da nas tirajo dogodki, kamor hočejo. Zadostuje, če se ne protivimo, če smatramo, da je to kismet ali usoda.

Poglejmo z odprtimi očmi na stvarnosti dneva.

Para pod družabnim kotlom kaže najvišjo točko. Križajo se pota velikih družabnih sil. Cel planet je zajet z grozovito spremembo. Bije se velik boj. Toda njega izid še ni znan, še ni jasen. Zgodovina je zanetila rušenje svetovnih imperijev, ali zdi se, da se na njihovem mestu ustvarjajo novi in da se to vrši brez izpremembe lastništva sredstev za produkcijo.

Vzhod je šele pred petindvajsetimi leti uredil današnje odnose proizvodnje. Javljajo se sile, ki žele to ponoviti, toda pod drugačnim vidikom. Pred našimi očmi se je rodilo novo svetovno cesarstvo ali njegove možnosti so še negotove.

Potrebno je biti močan. In šele tedaj se bo mogel proletarijat te države vmešavati v svetovne dogodke. In pogoj za moč je združitev vseh sil.

Delovati je treba v svojem sektorju, v svojem okvirju. Nedostojno je razrednega borca obrekovanje in prazno opravljanje. Z nezlomljivo vero, jasnim in ponosnim čelom je treba gledati v bodočnost. In delati zanjo. Delati v najskrajnejšimi silami svojega mišičevja, s poslednjim atomom svoje energije.

Mi smo poklicani v fronto, kjer je najvažnejši ekonomski moment.

Ne govorite, da so strokovne organizacije izgubile svoj smisel! Ne trdite, da nimajo kaj povedati in ne kaj delati. Pri nas se vse akcije širokega zgodovinskega pomena razvijajo po načrtu strokovne aktivnosti. V tej organizirani obliki nastopajo danes široke delavske množice na našem družabnem odru.

Morda to ni dovolj? Vsekakor! Ali

to je edina mogoča oblika razrednega boja v sedanjem času. In, če dvomite v zgodovinski pomen tega pojmovanja, spomnite se, da je duhoviti Marx rekel ob uvedbi deseturnega delovnega dne v Veliki Britaniji, da ta pomeni revolucionarni ukrep prvega reda.

Kaj se more opaziti na načrtu naše strokovne aktivnosti?

En skupni greh: nezadostno posvečanje pažnje industrijskemu delavstvu. — Svoje gibanje smo naslanjali na boje obrtnih delavcev. Napor sicer ni ostal brez uspeha. Povsod, kjer je to bilo potrebno, so se obrtni delavci brezprimerne hrabro borili. Industrijski proletarijat je pa ostal preveč ob strani.

Ali je treba dokaza? Boji tekstilnih delavcev so (v nekaterih pokrajinah) zaključeni brez uspeha. In v hrvaški banovini je usiljena kolektivna pogodba, katere glasno bistvo je, da ne vodi računa o željah delavcev. Odpor se ni mogel uspešno organizirati. Potrebne so bile izkušnje, da se bo prišlo do tega.

Na drugi strani vidimo velike akcije. Sedemtisoč rudarskih delavcev je doseglo zvišanje svojih mezd za 33.5 odst., ne da bi stavkalo en dan. Osemtisoč delavcev Jugočelika je zvišalo svoje mezde za 18.5 odst. Izvojevali so tudi rodbinsko doklado. Pod vodstvom organizacije v Beogradu je 6000 stavbinskih delavcev zvišalo svoje mezde za 56 dinarjev tedensko. Tisočtristo grafičnih delavcev je v Beogradu podaljšalo svojo kolektivno pogodbo z znatnim zvišanjem mezd.

En predpogoj je za združevanje sil. Preprost in jasen je do prepričanja: Zahtevajmo, da se vse akcije vrše v okviru svojih organizacij. Zahtevamo pa tudi, da strokovne organizacije po danih predpogojih akcije vodijo stvarno.

Zahtevamo, da se akcije vodijo na višini razrednega boja.

Zahtevamo njihovo razširjenje. Smatramo, da je brezpogojno potrebno, da se zajamejo tudi ostale kategorije delavstva.

V disciplini je moč organizacije

(Po Rajku Vitasu, Sarajevo.)

Imamo splošno pravilo, po katerem se ocenjuje moč skupnosti, in to je disciplina. Zlasti se v delavskih organizacijah vzdržuje moč z disciplino njenega članstva. Kolikor bolj so člani zavedni in disciplinirani, toliko je organizacija močnejša. Tako je ob uvedbi in izvajanju kolektivne pogodbe, kjer gre za izboljšanje delovnih pogojev in plač, uspeh bolj odvisen od discipline in zavednosti članstva, kakor od denarne moči organizacije. Kadar je uprava organizacije sigurna, da ima za seboj zavedne in disciplinirane člane, tedaj lahko z gotovostjo računa z uspehom v svojih akcijah. V tem primeru — se morejo lažje realizirati tudi večje zahteve.

Zato je potrebno, da se vsak posameznik uži v organizacijsko disciplino v prepričanju, da je tudi sam kot discipliniran član, eden onih, ki tvorijo moč organizacije. To more doseči vsak posameznik jako lahko, če se zaveda, da pripada skupnosti, ki stoji na čelih demokracije.

Organizacijska disciplina je v tem, da njeno članstvo striktno izvršuje vse sklepe, sprejete v upravnih forumih organizacije, na konferencah ali zborovanjih, ki so bili sklenjeni z večino glasov članstva. — Manjšina se mora pokoriti večini, taka so demokratična načela, ki so temelj tudi našim organizacijam. Neizvrševanje takih sklepov, je nedisciplina, ter mora imeti tudi posledice, ki jih določajo pravila.

Pravila sklepajo naše organizacije same, po svoji svobodni volji, zato se moramo ravnati po njih. Samo s tem dokazujemo, da smo disciplinirani. Niti privatno življenje posamezne rodbine ne more biti skladno in urejeno, če ni v njem neka rodbinska disciplina. To velja še bolj za delavsko organizacijo, ki jo tvorijo člani raznih mentalitet in naziranj o življenju.

Pogostoma se dogaja tudi na sejah upravnih forumov, zlasti pa na konferencah in zborovanjih članstva, da ima kdo popolnoma različno mišljenje o kak-

šni stvari. V takih primerih ne bi nikdar prišlo do nesoglasnosti, če člani ne bi bili disciplinirani in če ne bi se uvaževal demokratični princip, po katerem se sprejme tisto naziranje, ki je dobilo večino glasov. Tako je tudi oni, ki je popolnoma nasprotnega mnenja, dolžan, da vrši isto, kakor vsi ostali člani.

V skupnosti, kakršna je delavska organizacija, ne more nihče vršiti svojo samovoljo. Samovoljno ravnanje posameznika, pa bodi v kakršnemkoli oziru, ustvarja anarhijo — ovira pravilno delo in ubija moč organizacije.

Društveno in organizacijsko življenje je urejeno z društvenimi pravili. V njih so predvideni razni forumi, na katere se lahko — pa tudi mora — ob potrebi sklicevati vsak član in ob vsaki priliki, če ni kaj prav. Mi moramo gojiti dru-

žabnost med svojim članstvom tako v delavnici kakor izven nje. Ali kljub našemu naporu za razširjenje medsebojne družabnosti, se vendar dogaja, da pride kdaj do osebnih razračunavanj med posameznimi sodruzi. V takem primeru ne sme niti en discipliniran član spora rešavati sam na svoj način ali biti sam sodnik o tem — da ali dejansko napada ali se obrača na kako drugo instance izven foruma organizacije. Zato obstajajo v organizaciji razni forumi, ki bodo nepristransko raziskali vsak primer spora in o njem pravično razsodili. — Tak postopek zahteva organizacijska disciplina, ki mora biti za vse člane sveta.

Da bomo močni — bodimo torej disciplinirani!

Pojasnilo o razpravah v tovarni Remec & Co na Duplici

Delovne razmere v tovarni Remec & Co. naj bi uredila kolektivna pogodba, ki je bila sklenjena meseca februarja 1936. S kolektivno pogodbo je bil urejen med drugim tudi mezdn sistem, ter sprejemanje in odpuščanje delavstva. Razmere v tovarni so pa zahtevale vedno nova posredovanja v svrhu ureditve plač in drugih delovnih razmer. Od sklepa kolektivne pogodbe pa do danes je bilo podpisanih nič manj kot 25 dogovorov. Že tako veliko število dogovorov dokazuje, da delovne razmere v tovarni niso posebno dobre.

Na željo podjetja je bilo v čl. 2. kolektivne pogodbe v točki 1 določeno, da se produktivno delo načelno plačuje z akordnimi mezdami.

V točki 4 pogodbe pa je bilo določeno, da se akordne postavke ne morejo znižati, kadar so bile tehnično pravilno določene, če je delavec radi svoje pridnosti in delovne sposobnosti dosegel višji zaslužek temeljne akordne osnove.

V čl. 4. točka 8 je bilo urejeno vprašanje, kako postopati, če nastane potreba redukcije staleža delavstva zaradi pomanjkanja dela v tovarni. Med drugim je bilo določeno, da se vsi taki odpusti kakor tudi brezplačni dopusti izvršijo sporazumno z obratnimi zaupniki.

Podjetje se ves čas ni držalo niti kolektivne pogodbe niti dogovorov. Zastopniki organizacij in delavski obratni zaupniki so imeli zaradi tega stalne intervencije. Do sedaj so se taki spori še nekako reševali. V zadnjem času pa gre vodstvo podjetja ostantativno preko vsega, kar je bilo dogovorjeno v kolektivni pogodbi in v številnih dogovorih.

Neupoštevanje kolektivne pogodbe in dogovorov se očituje zlasti v naslednjem:

1. V nekaterih oddelkih je podjetje ukinilo akord, dasi je akordne postavke ugotavljal dve leti poseben oddelek pod strokovnim vodstvom. Značilno je pa tudi to, da je podjetje ukinilo akordne postavke le v tistih oddelkih, ki so boljše zaslužili. V oddelkih, kjer je zaslužek slab in ni bilo urne plače za delavstvo boljše, pa je akord obdržalo.

Ko je podjetje odločalo za oddelke, v katerih je ukinilo akordno mezdo, ni vzelo za podlago povprečne akordne zaslužke, ampak je določilo popolnoma svojevoljno urno mezdo, ki je za 20 do 40 odstotkov nižja od dosedanjega akordnega zaslužka.

2. Vodstvo odreja odpuste, odnosno brezplačne dopuste, ne da bi se prej posvetovalo z obratnimi zaupniki.

3. Izbegava razgovore z zastopniki strokovnih organizacij in delavskimi obratnimi zaupniki. V dopisu z dne 27. julija 1940 je pa uradno sporočilo zapušnikemu zboru, da ga bo smatralo za sovražnika podjetja in da bo podjetje tudi primerno postopalo proti njim če bodo še dosledno proti liniji, katero je ubralo podjetje.

Nastane vprašanje, zakaj se, odnosno zakaj morajo biti delavski zaupniki proti liniji podjetja? Linija podjetja se da slutiti iz razglasa z dne 20. 6. 1940, ki ga je podjetje naslovlilo na delavstvo v posebni brošuri. V tej brošuri ugotavlja podjetje, da je tempo dela v tovarni tako zelo pod običajno tovarniško višino, da se iz njega drugi industriji že kar norčujejo. Zato mora delavstvo s tem dolgočasnim tempom prenehati in dvigniti produkcijo. Od dviga produkcije bo odvisna tudi višina plače. Podjetje obljublja, da bo vestnim delavcem avtomatično t. j. ne da bi morali še preje prositi, zvišalo plače. Podjetje pa je

mnenja, da bi se mogla produkcija zvišati najmanj za 30 odstotkov.

Da bi podjetje doseglo hitrejši tempo in zvišanje produkcije, je podjetje pričelo posluževati se naslednjih sredstev: Izpremeniti hoče način dela in uvesti tekoči trak. Potom tega traka hoče doseči prisilen tok dela. Mojstri pa imajo nalogo, da ugotovijo kapaciteto strojev in delavstva. Podjetje upa, da bo s tem prisililo delavstvo ob zmanjšanjem zaslužku do večje storitve.

Povdarjamo ob zmanjšanjem zaslužku. Kako določuje podjetje urne plače v oddelkih, v katerih je ukinilo akord, smo že ugotovili. Kljub zelo reduciranim plačam zahteva pa isto storitev, ki se pa naj bi še zvišala, ko bo uveden tekoči trak.

Delavski zaupniki seveda ne morejo biti za tako linijo, še manj pa delavske organizacije. Vsi se dobro zavedajo, da hoče doseči podjetje svojo linijo v dvoje: Znižati plače ob zvišani produkciji in zrušiti delavsko zgradbo, ki si jo je delavstvo postavilo z velikim trudom in žrtvami. Kajti podjetje hoče imeti proste roke.

Kakšnih sredstev se podjetje poslužuje, da bi doseglo ta namen?

1. Hoče ustvariti med delavstvom spore in nezaupane s tem, da daje nekaterim ob ukinitvi akorda pri istem delu in pri isti storitvi višje urne plače in še celo redne mesečne doklade.

2. Da podjetje samo brez sodelovanja zaupnikov določi, kateri so tisti pridni delavci, ki zaslužijo zvišanje plače.

3. Da stalno odklanja stike z delavskimi strokovnimi organizacijami. To sicer razumemo. Podjetje ima namreč zelo slabo vest. Nele glede raznih novotarij, ki gredo skoraj izključno v breme delavstva, ampak tudi zaradi tega, ker prezira delavsko zakonodajo. Ne plačuje v redu zaslužka delavcem, ki so vpoklicani na orožne vaje, celo minimalnih mezd ne plačuje,

Skratka. Vodstvo podjetja je napovedalo odkrit boj organiziranemu delavstvu. Delavstvo ta boj sprejema, ker noče priti v položaj hlapcev.

Kaj je delavstvo ukrenilo proti tem nakanam podjetja?

Delavstvo vztraja pri svojih zahtevah, da se urejujejo njegove zadeve sporazumno z njegovimi zastopniki. Da se razčisti to vprašanje, bodo zahtevale strokovne organizacije uradno obravnavo.

V svrhu učinkovitejše obrambe in borbe je delavstvo izvolilo medstrokovni svet. S tem je ustvarilo enotnost fronte cele tovarne. Medstrokovni svet je prevzel vodstvo vseh akcij in mora delavstvo brezpogojno izvrševati njegove odredbe.

Dolžnost delavstva je, da ustvari

trdno disciplino in da si ne pusti vzeti medsebojnega zaupanja. Istotako mora vestno izpolnjevati svoje dolžnosti do strokovnih organizacij.

Jugoslovanska strokovna zveza
Rozman Jože, l. r.

Pod temi pogoji bo delavstvo nepremagljivo in bo zmagovito doseglo to od vodstva tovarne vsiljeno borbo.

Živi borba!

Zveza lesnih delavcev in sorodnih strok
Bricelj Niko, l. r.

Zveza združenih delavcev
Breznik, l. r.

Organizacijska struktura sovjetskih sindikatov

Po knjigi Dragutina Hlepca, Privreda Sovjetske Unije in Jugoslavije povzemamo o sov. sindikatih sledeče:

Sovjetski sindikati so zgrajeni na industrijski, ne pa, kot je to v večini drugih držav, na ozki strokovni liniji. Vsi sovhozi, od inženirja do nekvalificiranega delavca pripadejo eni strokovni organizaciji.

Osnovni organizacijski princip je princip demokratskega centralizma. To znači, da se vsi sindikalni forumi od najnižjih do najvišjih volijo in da so odgovorni članom sindikata.

Najvišja sindikalna avtoriteta vsakega obrata je skupščina članov, ki pretresa vsa sindikalna važna vprašanja. Sploh počiva moč sovjetskih sindikatov na dejstvu, da je njihovo delo zgrajeno na pravcu aktivnosti in iniciative članstva. Odbori v podjetjih in mestni odbori tvorijo komisije, ki se bavijo s problemom plač, stanovanj, s kulturnim delom in socialnim zavarovanjem.

Najvišji forum med vsemi sindikalnimi zvezami je kongres, ki se sklicuje redno vsako drugo leto. Če pa zahteva ena tretjina članstva, se pa skliče izredni kongres. Na teh kongresih se sprejemajo in menjajo statuti, voli se komisije.

Najvažnejše naloge Sovjetskih sindikatov so:

- 1.) Odreditev plač v sporazumu z državnimi organi na bazi kvalifikacije in delovne sposobnosti.
- 2.) Nadzorstvo nad izvrševanjem delovnih, zaščitnih in zdravstvenih predpisov.
- 3.) Jačanje delovne discipline.
- 4.) Širjenje Stahanovskega pokreta.
- 5.) Jačanje obče politične in tehnične izobrazbe članstva.
- 6.) Sodelovanje pri razdelitvi raznih fondov, ki so dani od vlade za graditev stanovanjskih hiš, otroških zavetišč in kopalnišč.
- 7.) Izplačevanje bolniških, porodniških, starostnih in invalidskih podpor. Razvrstitev članov sindikatov po zdraviliščih, briga za zdravje otrok članov.
- 8.) Graditev počitniških domov, širjenje športa, ustanavljanje raznih kulturnih in športnih društev, grajenje športnih naprav.
- 9.) Zagotovitev materialne podpore članom.

V teku poslednjih 10 let so sindikati na vseh poljih dosegli velike uspehe. Plače so se znatno povečale. Zaščitne naprave so se povsod izboljšale in je število nesreč padlo za 30 do 40 odstotkov. Samo za ventilacijo v tovarnah je bilo v zadnjih 10 letih izdano 2 milijona rubljev.

Čeprav Sovjetski sindikati niso pri-

silni, je v njih včlanjeno vse delavstvo, ki igra preko strokovnih organizacij važno vlogo pri organizaciji dela in pri zgraditvi gospodarstva.

Sindikati imajo tudi največ zaslug za sijajne uspehe v teku drugega leta tretje petletke. Proizvodnja v industriji težkih strojev je bila v letu 1939. povprečna za 13.7 odstotkov, srednjih strojev za 15.1 odstotek, barvnih kovin za 14.1 odstotek, v kemični industriji za 12.5 odstotkov, v tekstilni za 8.8 odstotkov, v mesni za 14.2 odstotka, v obrtnih zadrukah za 21 odstotkov.

Vse to so le kratki podatki, iz katerih pa je razvidno, da so dobili sindikati v Sovjetski zvezi popolnoma druge naloge, kot jih imajo naši. Zelo potrebno bi pa bilo, da bi dobili pri nas o tej stvari kaj več podatkov, da bi si lahko ustvarili še jasnejšo sliko o delovanju Sov. sindikatov in najboljših stvari presadili tudi k nam.

GOSPODARSKI VESTNIK

Surovine za našo tekstilno industrijo

Pristojna sovjetska ustanova za dobavo bombaža »Vsesojuznoje objedinenje Exportljen« v Moskvi je poslala v Jugoslavijo prve vzorce bombaža, ki bi ga dobavljala Rusija Jugoslaviji. Gre za bombaž, ki bi ga mogli po sklenjeni pogodbi uvoziti iz Sovjetske Rusije za 1 milijon ameriških dolarjev. Kakor se sedaj poroča iz Beograda, je po mnenju naših strokovnjakov sovjetski bombaž kakor se more sklepati iz predloženih vzorcev, zelo dober in ustreza potrebam naše industrije. Poroča se nadalje, da bo v najkrajšem času konferenca zastopnikov naše tekstilne industrije z zastopniki z zastopniki sovjetske trgovinske delegacije, da bi se mogle določiti cene in skleniti nakup bombaža.

Pogodba o dobavi 3.000 ton turškega bombaža podpisana.

V petek so bila v Beogradu pogajanja o dobavi turškega bombaža definitivno končana ter je bila brez važnejših sprememb podpisana prej dogovorjena pogodba, po kateri nam bo Turčija dobavila 3.000 ton surovega bombaža.

Turška trgovinska delegacija ostane po podpisu pogodbe še nekaj dni v Beogradu, ker hoče urediti še nekatera

druga vprašanja. Tako se poroča, da bi bila Turčija pripravljena dobaviti nam surovi bombaž v kompenzacijo za naše tekstilne proizvode. Z ozirom na pomanjkanje surovin, ki ga zlasti trpi naša tekstilna industrija, se more računati, da bi bila naša tekstilna industrija na vsak način za tako kompenzacijo.

Poroča se nadalje, da nam ponujajo Turki tudi 250.000 kg turške volne. Turki ponujajo anatolsko volno I. kakovosti po 36, II. kakovosti pa po 33 din. Nadalje nam ponujajo tudi 750.000 kg »moherja«. Za »moher« ne kažejo naši industrijci posebnega zanimanja, pač pa bi bili zainteresirani za turško volno. Pravijo pa, da je cena turške volne previsoka, ker je višja kakor je cena visoko kakovostne avstralske volne. Naši industrijalci zato žele, da bi Turki znižali svoje cene.

Turki pa bi bili pripravljeni skleniti tudi še druge kompenzacijske kupčije, tako za naše konje, celulozni les ali celulozo.

Pripomniti je treba, da se je pri pogajanjih s turško trgovinsko delegacijo pokazalo, da je na obeh straneh zelo dobra volja za čim tesnejše sodelovanje obeh držav v zunanji trgovini.

Pogajanja s sovjetsko trgovinsko delegacijo so se pričela

Sovjetsko-jugoslovanska trgovinska pogodba se bo začela v kratkem izvajati. Šef sovjetske trgovinske delegacije Bolovjev, ki edini ima pooblastilo, da sklene v imenu sovjetske vlade kupčije, je stopil v zvezo z Direkcijo za zu-

nanjo trgovino ter drugimi našimi gospodarskimi ustanovami. Sedaj se pogaja za nakup večjih količin bakra, svinca in ferosilicija. Te kovine in rude bi kupil direktno od Bora, Trepč in družbe »Dalmatienne«. Na drugi strani

STROKOVNI VESTNIK

RUDARJI

USPEŠNO ZAKLJUČENO MEZDNO GIBANJE RUDARJEV DRŽAVNIH RUDNIKOV

Dne 5. in 6. avgusta t. l. se je vršila v Sarajevu mezdna razprava med zastopniki delavstva in zastopniki Generalne direkcije državnih rudarskih podjetij. Poleg številnih zastopnikov raznih strokovnih organizacij, se je udeležil razprave tudi zastopnik ministra za šume in rudnike.

Delavske zahteve so v glavnem bile: 1. protest proti zavlačevanju mezdne razprave; 2. povišanje temeljnih in akordnih mezd vseh kategorij za toliko odstotkov, za kolikor je narasla draginja od 1. septembra 1939; 3. uvedba draginskih doklad za rodbinske člane; 4. revizija sedaj veljavnega Radnega ugovora in to predvsem prekategorizacije posameznih kategorij; 5. uvedba avtomatične regulacije delavskih mezd napram draginji.

Po dvodnevni razpravi vključno s posredovanjem pri ministru za rude in šume v Beogradu, se je dosegel sledeči sporazum:

1. Do sedaj veljavna draginska doklada na mezde se poviša od 150 odst. na 180 odst.

2. Uvede se rodbinska družinska doklada in sicer: za enega otroka din 25, za dva din 50, za tri in štiri din 75, za pet ali več otrok pa din 100 mesečno. Za slučaj neopravičenega izostanka iz službe izgubi delavec za izgubljeni šilt tudi to doklado.

3. Službene dnevnice se povišajo od 50 na 60 din dnevno, a specialna doklada pa din 30.

4. Stanarina, ki je do sedaj znašala po 4 din na storjeni šilt in veljala le za dva rudnika, se je povišala za 1 dinar dnevno in razširila na vse rudnike. Dobe jo pa le tisti, ki uradno dokažejo, da bivajo v najemnem stanovanju.

5. Za v bodoče se za regulacijo delavskih prejemkov sestavi poseben odbor, ki bo vsake 3 mesece ugotavljal porast ali padec draginje po indeksu Narodne banke cene na malo z 10 glavnih mest. Kot podlaga se vzame indeks za mesec julij 1940. Sklepi tega odbora zadobe pravomočje, ko jih potrdi minister za šume in rudnike, a povišanje ali znižanje stopi v veljavo s prvim v dotičnem mesecu, ko je minister ta sklep odobril.

Celokupno povišanje izvzemši 1 din za stanarino znaša 18% odst., ki se deli na draginsko doklado na mezde 13 odst. in 5½ odst. na doklade za otroke. Ta sporazum je stopil v veljavo s 1. avgustom in obsega 8264 delavcev in delavk.

S tem bi bilo to mezdno gibanje za enkrat zaključeno. Priznati se mora, da so rudarji državnih rudnikov se precej približali s tem poviškom napram porastu draginje. Če še s tem poviškom ne bodo zadovoljni (kar gotovo ne bodo), potem je vzrok v tem, da so bile njihove mezde stalno prenizke. Da je bilo to mogoče, pa leži krivda v njih samih, ker se za organizacijo le premalo zanimajo. Ravno tako tudi vsi nismo zadovoljni, ker nismo dosegli revizijo Radnega ugovora v tistem smislu, ki bi odgovaljal delavskim interesom. Za

izvojevanje tega bo treba pač več organizacije.

MEZDNO GIBANJE RUDARJEV PRI T. P. D. USPEŠNO ZAKLJUČENO

V ponedeljek, dne 12. avgusta t. l. se je vršila v Ljubljani mezdna razprava med zastopniki delavstva in družbe pod vodstvom rudarske oblasti. Delavske zahteve so v glavnem bile: 1. povišanje obstoječih draginskih doklad na vse bruto zaslužke, v kolikor znaša razlika med draginjo po indeksu Narodne banke za mesec september 1939, pa do konca junija 1940; 2. da se povišajo temeljne mezde nižjih kategorij in predvsem pa apneničarjem v Zagorju; 3. da se uvedejo plačani dopusti; 4. da se izvede revizija kolektivne pogodbe brez odpovedi; 5. da se uvede avtomatično prilagodevanje delavskih mezd napram draginji.

Po daljši obojestranski utemeljitvi stavljenih predlogov je družba v načelu sicer pristala na splošno povišanje obstoječih doklad, pristala na malo korekture temeljnih mezd nižjih kategorij, a odločno je odkanjala pristanek na uvedbo plačanih dopustov. Predstavniki družbe je to motiviral, da družba v načelu ni proti uvedbi plačanih dopustov, vendar ne more pristati prej na nje, dokler niso uvedeni s zakonom za vso državo. Nato je družba po daljši razpravi pristala na 6 odst. povišanje in malo korekturo temeljnih mezd nižjih kategorij. Ker delavska delegacija ni mogla pristati na to ponudbo, se je vršila razprava naprej, dokler ni prišlo do sporazuma med obema skupinama. Razlika v porastu draginje je znašala od 30. marca t. l. dalje do 30. junija t. l. 7,2 odst., celotni primanjkljaj napram septembru lanskega leta pa 5 odst. Skupno torej 12,2 odst. Družba je to izpodbijala, češ, da je dala v mesecu februarju rudarjem nabavni prispevek, ki znaša za družbo obremenitev za 2 odst. Ker delavska delegacija tega ni mogla izpodbiti, je znašala razlika samo 10½ odst. Družba je koncem konca pristala na 9½ odst. povišanje obstoječih doklad na vse bruto zaslužke. Tretja vozaška kategorija se poviša za 25 para; četrta vozaška kategorija za 75 para in peta kategorija pa za din 2,50 na storjeni šilt. Apneničarjem vseh kategorij se povišajo temeljne mezde za din 2 na šilt. Vajenci imajo v bodoče prvo leto učne dobe din 10, drugo din 15 in tretje din 20 na storjeni šilt. Na vse te mezde pride še 25 odst. draginska doklada.

Ti poviški stopijo v veljavo s 1. avgustom 1940 dalje.

Celotni povišek znaša 10 odst. vseh dosežanih prejemkov delavstva. Z doseženim poviškom so se rudarji trboveljske prem. družbe zelo približali porastu draginje do meseca junija. Škoda utrpe v glavnem v tem, ker te razlike ne dobe tudi vsaj deloma za nazaj. Gotovo je, da doseženo povišanje še ne odgovarja potrebam rudarjev, ali če bodo hoteli doseči večje uspehe, bodo morali imeti več razumevanja za svojo strokovno organizacijo.

pa se vodijo pogajanja večjih količin sovjetskega bombaža, parafina, kavčukastih proizvodov ter ev. tudi sovjetskih avtomobilov. Vse te nakupe bi izvršili obe državi, ne pa posamezne firme. Razdelitev teh predmetov med posamezne reflektante bi se izvršila kasneje.

Koruzo bomo nabavili iz Besarabije in sovjetske Bukovine.

Iz Beograda poročajo, da so naše pristojne oblasti stopile v stik s sovjetsko trgovinsko delegacijo zaradi možnosti nabave koruze v Besarabiji in severni Bukovini. Nabava koruze iz teh krajev bi bila cenena zaradi njih bližine in pa možnosti, da se vsa koruza dobavi po vodni poti.

Žitni silosi za Slovenijo.

Šest žitnih skladišč, vsako za 300 vagonov pšenice dobi Slovenija. Skladišča bodo zgrajena po enotnih načrtih, ki so že izdelani. Skladišča bodo prtilične zgradbe, dolge po 36 metrov in široke po 11 metrov. Streha bo navadna slemenska in krita z opeko. V notranjosti skladišča bodo lesene pregrade v dveh nadstropjih. V teh pregradah bo nasuto žito, za katero bo prostora za celih 50 vagonov. Vsako skladišče bo veljalo 300 do 400 tisoč din. Vzporedno s to akcijo bo tudi banovina skušala pripraviti čim več zalog, tako za zimo kot tudi za pomlad.

Uvoz rjavega premoga in lignita se ne bo več dovolil.

Nekatera industrijska podjetja so zaprosila za carine prost uvoz rjavega premoga in lignita. Kakor se sedaj poroča iz Beograda, so bile vse te prošnje odklonjene, ker se bo dovoljeval uvoz samo visokovrednega premoga, ki ga v naši državi primanjkuje. Naši domači rudniki so se zavezali, da bodo v redu dobavili dovolj premoga in lignita.

Tromesečne rezerve goriv in mazil za industrijska podjetja.

Izdana je bila naredba, da se morajo do konca tega meseca oskrbeti vsa industrijska podjetja s tromesečno rezervo tekočega goriva in mazil, ki jih potrebujejo za svoje obratovanje. Te rezerve morajo biti stalne in se morajo vedno sprosti nadopolnjevati. To je bilo že prej predpisano, a se je sedaj ugotovilo, da se mnogo podjetij po tem ni ravnalo. Sedaj se predvidevajo tudi sankcije proti vsem podjetjem, ki se ne bi ravnala po teh predpisih.

IZ UREDNIŠTVA

Strokovna komisija izda vsako leto žepni koledarček. Tudi letos bo koledarček pestro urejen. Pozivamo vse zaupnike, da koledarček takoj naročijo. Tiskali ga bomo le, kolikor bo naročnikov, zato ne odlašajte z naročili. Naročila pošljite na naslov: **Strokovna komisija, Ljubljana, poštni predal 290.** Cena ostane ista kot je bila lani.

STROKOVNA KOMISIJA.

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

IZ MEZDNIH GIBANJ V TEKSTILNI INDUSTRIJI

Kakor po drugih industrijah, poizkuša tudi tekstilno delavstvo po posameznih podjetjih, kjer obstoja organizacija, izboljšati svoj obupni in težki položaj z zahtevki po zvišanju mezd. V zadnjem času je več tozadevnih mezdnih gibanj v teku. Zanimivo je, kakšno stališče zavzemajo posamezni tekstilni tovarnarji.

V Sv. Pavlu pri Preboldu

je delavstvo preko svojih organizacij postavilo zahteve, da se jim mezde ponovno zvišajo in sicer na plače do din 3,50, 1,25 din na uro, na plače nad din 3,50 pa 1 din na uro. Podjetje je prvotno odklanjalo vsak razgovor in pogajanja z delavskimi organizacijami. Spor pa se je obravnaval že dvakrat na sreskem načelstvu v Celju. Podjetje stoji na sledečem stališču:

Sklicuje se na organizacijo delodajalcev tekstilne stroke in vztraja pri tem, da se mora mezdno gibanje vršiti za vsa tekstilna podjetja na enkrat in da od tega svojega stališča ne odstopi. Zastopniki delavstva in organizacij so kategorično povdarjali, da je tako stališče perfidna igra delodajalcev, ker se zavedajo, da v sedanjih izrednih razmerah v tekstilni stroki ni mogoče izvesti uspešnega mezdne gibanja za celotno tekstilno delavstvo. Predstavniki delavstva so tako stališče temeljito ožigosali in vztrajajo, da morajo posamezni delodajalci zvišati delavske mezde na primerno višino, ne oziraje se na stališče njihove delodajalske organizacije.

Zato na razpravi za Sv. Pavel ni prišlo do sporazuma. Vršila se bo ponovna razprava, delavstvo pa se pripravlja na borbo, če bi tudi zadnja razprava ne prinesla zaželenih rezultatov.

So pa med tekstilnimi podjetji tudi izjeme, n. pr.:

Tekstilna tovarna Eifler v Ljubljani.

Delavstvo je preko svoje organizacije SDSZJ vložilo zahteve za ponovno povišanje mezd. 13. avgusta so se vršila v tovarni ponovna pogajanja, pri katerih so sodelovali za delavstvo centralni tajnik organizacije sodr. Jakomin Lovro in delavski obratni zaupniki, za podjetje pa g. ravnatelj podjetja in lastnik podjetja g. Eifler. Dosežen je bil sledeči sporazum:

Od 15. julija veljajo sledeči poviški v obliki draginjske doklade, in sicer na mezde od din 3—3,25 45 odst. draginjska doklada, na mezde od din 3,50—4 40 odst., na mezde od din 4—5 36 odst., na mezde od din 5—6,50 32 odst. draginjska doklada. Poleg te doklade pa prejema poročeni delavci in delavke še posebno 5 odst. doklado.

Zgoraj navedena draginjska doklada se upošteva tudi pri nadurnem delu in dajatvah po § 219, 220 in 221 obrtnega zakona.

S tem sporazumom bo prejemale delavstvo podjetja Eifler od 15. julija dalje draginjsko doklado, pri nižjih mezdah v višini 50 odst., pri višjih mezdah pa 37 odst. Te doklade pa so

upoštevane tudi pri nadurnem delu, kakor tudi pri dajatvah po §u 219, 220 in 221 obrtnega zakona.

Ta uspeh organiziranega delavstva je gotovo pomemben, ker je delavstvo doseglo, da so mezde draginjskemu valu od lanskega septembra vsaj v glavni meri sledile in bile povišane.

Tako bi morali postopati tudi vsi ostali tekstilni delodajalci, kakor tudi delodajalci drugih industrij. Delavske mezde bi morale biti povsod povišane vsaj v taki višini, kakor pri tvrdki Eifler v Ljubljani.

Te povišice stavljamo za vzgled vsej industriji v Sloveniji, kakor tudi delavstvu.

MOTVOZ IN PLATNO GROSUPLJE

Ponovna razprava, ki se je vršila v podjetju radi delavskih zahtev po zvišanju mezd dne 12. t. m. ni rodila potrebnega rezultata in mezdno gibanje ni zaključeno. Ravnatelj podjetja je izjavil, da so bile doslej mezde zvišane povprečno za čez 30 odst. Delavstvo vztraja, da je treba mezde ponovno zvišati za vsaj 15 odst. Ponovna razprava je določena za dne 23. t. m. Zahteva delavstva in organizacij, da morajo mezde, ki so itak mnogo pod normalno višino, draginji nujno slediti. Delavstvo se pripravlja na borbo za uveljavljenje svojih upravičenih zahtev.

DELODAJALSKA ORGANIZACIJA TEKSTILNE STROKE

je doslej dovolila svojim članom povišati delavstvu mezde: enkrat za 10 odst. in dvakrat po 25 para pri uri, kar pa se za nadurno delo in dajatve po § 219, 220 in 221 obrt. zak. ne upošteva. Dala je svojim članom navodila, naj se z zastopniki delavskih organizacij ne pogajajo in ne sklepajo posameznih kolektivnih pogodb, izboljšanje skupne kolektivne pogodbe in zvišanje mezd za celotno tekstilno delavstvo pa je v letu 1939 delodajalska organizacija odklonila in povzročila, da so organizacije delavcev odpovedale skupno kolektivno pogodbo, za katero nobenemu delavcu ni žal. Intrige in delavstvu škodljivo stališče delodajalske organizacije je treba zlomiti. Zato se tekstilno delavstvo pripravlja na borbo za svojo golo eksistenco.

Zahtevamo, da predpiše banska uprava za tekstilno stroko minimalno mezdo vsaj 4,50 din na uro, mezde naj se pa povišajo z dokladami vsaj tako, kot pri tvrdki Eifler v Ljubljani.

OBUPNI POLOŽAJ DELAVSTVA PRI JUGOSLOVANSKIH TVORNICAH GUME V KRANJU

Z nedavno uredbo trgovskega ministra je prepovedano nadaljnje izdelovanje naslednjih gumijastih predmetov, in sicer: opank, gumijastih podplatov ter obutve sploh, nadalje podpetnikov, gumijastih plošč, trakov za zavijanje in sličnega. Radi tega je tovarna 10. t. m. odpovedala 90 delavcem in delavkam službo. Izmed teh je 80 odst. delavstva, ki je zaposleno v podjetju že 5—15 let. Na ta način je postavljeno delavstvo, ki je izgubilo v tovarni

vska mlada leta ter je izčrpano, na cesto brez vsakih sredstev.

Vprašamo merodajne činitelje, kaj naj počne to delavstvo, ki je že ostarelo? Mi vemo, da danes nobena tovarna ne sprejema delavstva, toliko manj pa še starejše moči; in kaj sledi iz tega v sedanjih časih, ko draginja iz dneva v dan narašča, si lahko vsak sam predstavlja.

Javnosti in oblastem je dobro znano, da so bili ti delavci pred 3 meseci brezposelni zaradi pomanjkanja surove gume, katero je zadel angleški blokadni odbor. Takrat je vodstvo tovarne ukrenilo vse potrebno ter napravilo razne poizkuse, da bi se omogočilo nadaljnje obratovanje in izdelovanje ravno zgoraj navedenih predmetov, katere je sedaj prepovedano izdelovati. Podjetju je končno uspelo izdelovanje gornjih predmetov iz surovin, ki se dobijo v državi, in sicer na ta način, da se doda zmesem le malenkostna količina surove gume ter kemikalij. Tovarna si je nabavila v tujemstvu velike količine teh surovin, tako da bi gornje predmete lahko brez nadaljnega izdeloval, ko bi ministristvo trgovine določilo razmeroma malo količino surove gume, ki je potrebna.

Pripomniti moramo, da je to edina tovarna v Jugoslaviji, ki lahko izdeluje te predmete iz zmesi, pri kateri se porabi tako majhna količina surove gume in to na ta način, da so izdelki v pogledu kakovosti enakovredni onim, ki jih je tovarna izdelovala svoječasno z veliko porabo surove gume, kar lahko vodstvo tovarne tudi dokaže.

Upamo, da bodo merodajni činitelji gornje upoštevali ter dovolili nadaljnje izdelovanje omenjenih predmetov.

KEMIČNA TOVARNA MOSTE

Te dni smo čitali, da je pristojno ministristvo izdalo naredbo o prepovedi izdelovanja gumijaste obutve. Naredba pa ne predvideva nikakih izjem. Tako je na primer kemična industrija navezana izključno na gumijasta obuvala zaradi raznih kislin in jedkih luževin, ki jih ne vzdrži nobeno drugo obuvalo. Isto velja tudi za rokavice.

Zato je vse delavstvo kemične, tekstilne in druge industrije, kakor tudi delavstvo pri raznih vodnih regulacijah zaskrbljeno zaradi omenjenega obuvala, ki je neobhodno potrebno.

Zato bi predlagali pristojnemu ministristvu, da se vso prizadeto industrijo popiše in izda navodilo ter zagotovilo, da bo v takih primerih zadostno število gumijaste obutve na razpolago.

Saj je gumijasto obuvalo tudi najcenejše ter si ga lažje nabaviijo revnejši sloji.

Vse zainteresirano delavstvo je v skrbeh, da omenjena naredba ne bi onemogočila njihovega dela.

Pristojno oblast pa prosimo, da tolmači na merodajnem mestu skrajno nujne potrebe prizadetega delavstva.

TIHI JUBILEJ

Te dni je šel drugi tihi jubilej našemu tovarišu Jančiču Francu.

Pred nekaj meseci se je srečal z Abrahamom, namreč prekoračil je svoj petdeseti rojstni dan, brez vsakega hrupa in povdarka, skromen, veder kljub neumornemu vestnemu delu tako na organizacijskem polju, kakor v obratu, ki je obhajal 15. t. m. svojo dvajset letnico.

Marsikaj je moral pretrpeti v teh letih borbe za življenje in preskrbo svoje družine, ob svoji ženi ge. Mariji in sedaj doraslih otrokih.

Bil je dober in vzgoje vzoren oče. Na delu marljiv in discipliniran delavec, kar mu tudi podjetje ne odreja.

Skratka vzor vseh delavcev v tovarni.

Še mlad se je posvetil organizaciji, vedno je iskal poti, kako izboljšati trpečemu delavstvu položaj. Za to se je vedno udeleževal povsod, kjerkoli je vedel in pričakoval, da bo pripomoglo temu cilju.

Bil je večkratni obratni zaupnik, predsednik strokovnih organizacij, ustanovitelj kulturne organizacije »Vzajemnosti«, član raznih odborov od Strokovne komisije do občinskega odbora. Povsod je povdarjal delavske težnje. Kot dopisnik »Delavca« in »Ljudskega glasa« je vedno skrbel in oznanjal težkoče svojih sotrpinov.

Dragi France! Vse delavstvo in zaupniški odbor Ti prav po delavsko okorno čestita in želi, da se Tvoje želje izpolnijo in doseže s Tvojim delom boljša bodočnost vsemu delavstvu in človeštvu, Tebi pa želi zdravje do visoke starosti, miren užitek in počitek.

LESNI DELAVCI

LESNO DELAVSTVO MENGEŠ

Lesno delavstvo v Mengšu dolga leta ni imelo nobenega skupnega življenja. Šele, od kar se je osnovala podružnica Zveze lesnih delavcev, se je počelo tudi notranje preživljati in je pred kratkim podružnica priredila poučno predavanje o socialni zakonodaji. Ker so razmere po malih obratih nevzdržne ter delavstvo ne pozna zakonitih predpisov, je bilo predavanje zelo potrebno. Predavala sta ss. Bricelj in Stanko.

Delavstvo se je odzvalo vabilu ter sledilo z vso pažnjo vsebini. Razvila se je zelo živahna debata ter se v medsebojnih razgovorih tolmačilo razne postavke.

Mnogo je še neurejenega, treba bo mnogo dela, da se popravijo krivice, ki se delavstvu dogajajo. Moglo se je ugotoviti, da je delavstvo zavarovano v nižjih mezdah razredih kot bi moralo biti po pripadajočih mezdah. S tem je delavstvo oškodovano na svojih pravicah, ki jih ima pri OUZD, javni borzi dela in pri starostnem zavarovanju.

Organizacija je stavila spomenico vsem podjetjem za zvišanje plač z ozirom na naraščajočo draginjo. Podjetja so trmasta ter hočejo bogateji na račun nizkih delavskih mezd. Topogledno so bili storjeni potrebni koraki, da se razmere uredijo ter se delovno razmerje spravi v sklad z zakonskimi predpisi.

Delavstva naloga je, da sledi klicu organizacije, da še one, ki stoje ob strani privede v svoj krog, da bo borba bolj uspešna. Želja de-

lavstva je, da se predavanja vrše večkrat, ker je to zelo nujno in potrebno.

OSREDKAR JOŽE

Med vrstami organizacije lesnih delavcev je nastala velika vrzel radi tragično preminulega borca s. Osredkarja Jožeta, ki se bo težko nadomestila.

Pokojni Jože je bil sin kočarja s številno družino. Že od malega je okusil vse težave življenjske borbe, saj je moral že kot otrok trdo delati. Zadnje čase pa je delal kot klepar v dobro znani delavnici »Avtomontaži«. Med svojimi sodelavci je bil zelo priljubljen, vedno vesel in družaben, pošten v vseh ozi-rih, zato ga bodo težko pogrešali vsi. Udeleževal se je vseh delavskih prireditvev in sestankov, bil pa je tudi aktiven član delavske kulturne organizacije »Vzajemnosti« v Dravljah.

Sedaj je bil na orožnih vajah že nekaj tednov. Soparni dnevi so ga izvabili, da se osveži v mrzli Savi. Nihče ni mislil, da bo 10. avgust za njega tako tragičen. Mrzli valovi Save so se poigrali z njim ter ga potegnili na dno struge v svojih vrtincih. Kljub vsem prizadevanjem njegovih tovarišev ni bilo več rešitve, prenehalo je biti njegovo blago srce.

Na bratovem domu je bil položen na mrtvaški oder. Številne organizacije in prijatelji so ga obsuli s cvetjem. Kako je bil Jože priljubljen, je pričal njegov pogreb, ki se je vršil dne 12. t. m. na pokopališče v Dravlje. Številni člani strokovne organizacije Zveze lesnih delavcev s centralnim tajnikom, člani draveljske »Vzajemnosti«, zastopniki podjetja »Avtomontaže«, celotna baterija, pri kateri je bil kot vojak s komandantom na čelu s častno stražo. Njegovi vojaški tovariši so mu zapeli pretresljive žalostinke.

Pri odprtem grobu se je poslovil v ganljivih besedah za strokovno organizacijo s. Bricelj, za kulturno zvezo s. Berjas ter za njegove šolske tovariše tov. Podobnikar. Tako je legel v prerani grob naš Jože v najlepši mladeniški dobi, saj je imel komaj 28 let. Zaključek in zadnji pozdrav pa je opravil turobni glas vojaške trombe in mati narava bo storila svojo nalogo. Počivaj, dragi Jože mirno, korakali bomo po poti dalje do končne zmage delavskega razreda. Njegovim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

KAMNIK

V bližini Kamnika se nahaja večje industrijsko podjetje vpognjenega povišstva, ki si lasti naslov največje tovrstne tovarne v srednji Evropi. Iz zvonečega naslova bi nepoučen človek sklepal, da so v tem podjetju, ki ga upravlja bogaboječji krščanski mož, razmere delavstva dobro urejene in da se delavstvu te tovarne dobro godi. Resnica je pa čisto drugačna.

Da delavstvo v tej tovarni slabo zasluži, je splošno znano, saj še danes, ko je že več let v veljavi naredba o minimalnih mezdah, mladoletni delavci v tem podjetju dobivajo nižje mezde kot jih predpisuje naredba. Kolektivna pogodba, sklenjena med podjetjem in delavstvom, se grobo krši. Delavski zaupniki se omalovažujejo in se jih sploh ne spoštevajo več

kot predstavnike delavstva. Pri odpustih delavstva, odnosno pri dopustih, ni nobenega odpovednega roka. Tako se je zgodil slučaj, da so prišli delavci kot običajno v ponedeljek na delo, na razglasni deski so pa čitali svoja imena s pripombo, da so dani na dopust za nedoločen čas, ne da bi bili o tem prej obveščeni. Lahko si mislimo, kako je bilo tem revežem pri srcu, ko so se vračali domov z zavestjo, da jim je odvzeta pravica dela in možnost zaslužka skromnega koščka kruha. Pri dopustih se podjetje nič ne ozira ne na socialno šibkejšo, saj so morali na dopust tudi družinski očetje s petimi in več otroki, da so sedaj doma številne rodbine brez vsakega sredstva, dočim so ostali v tovarni taki, ki imajo doma posestva in možnost preživljanja, delo v tovarni pa jim je le postranski dohodek.

Da pa bo mera krivic bolj polna in trpljenje delavstva še večje, je pričelo uvajati podjetje moderni priganjaški sistem v obliki medsebojne delavske konkurence pri produkciji. V točnejšo obrazložitev tega nečloveškega sistema je potrebno par besed:

Prej je bil v podjetju v večini oddelkov uveden akordni zaslužek. Poleg tega, da že vsak delavec, ki dela v akordu, zviša svojo storitev do najvišjih možnosti, je podjetje to storitev z različnimi okrožnicami obljubljačo nagrade in s priganjanjem svojih oddelčnih delovodij pritiralo storitev delavstva do skrajnih meja. Ko je na ta način ugotovilo najvišjo možnost storitve poedinega delavca, je ukinilo akord, kar je sporočilo delavstvu s posebnimi obvestili, v katerih je vsakemu posebej določilo urno mezdo do 30 odst. nižjo kot jo je zaslužil v akordnem delu. Da se ohrani storitev delavstva, je v tem obvestilu pripomba, da mora delavec pristati na določeno mu urno mezdo in ohraniti prejšnjo storitev, sicer bo s 14 dnevним rokom po prejemu obvestila, **odpuščen**.

Da pa podjetje povdari svoj krščanski značaj, svojo socialno čutečnost in — ljubezen do bližnjega — je še vsakemu delavcu obljubilo, da ako svojo storitev še poveča, mu bo podjetje samo od sebe povečalo urno mezdo, to se pravi — če napraviš več kot si zmožen — boš dobil večjo mezdo.

In ne samo, da vodstvo podjetja z načeli g. prisilnega upravitelja na ta način tlači in mori bedno delavstvo, se poleg tega še nekateri oddelčni delovodje, takozvani »mojstri«, prizadevajo na vse načine, da bi dosegli čim večjo storitev in se s tem prikupili vodstvu ter na račun delavskega trpljenja izboljšali svoj položaj. V ta namen vsak dan priganjajo delavce pri delu. Menjavajo ga pri strojih, vsakemu obljubljačo povišanje mezde, ako doseže večjo storitev kot njegov predhodnik in storitev najboljšega je potem merilo za nadaljnje delo. Sigurno je, da niso vsi delavci enako spretni. Manj spretni so izpostavljeni šikanam in so prvi na vrsti pri eventualnih odpustih ali dopustih. Ako je tak delavec nezaveden, da ostane delovodji pri srcu, se poslužuje nepoštenih dejanj, da sporoča delovodji vse, kar se v oddelku godi, to je, da ovaja svoje sodelavce in na ta način se vzgaja in podpira ovaduštvo v tovarni. Take neznačajne

delavce pa vodstvo favorizira in s tem daje potuho za izvrševanje nadaljnjih podlosti.

Zato ni čuda, da strokovne organizacije v tovarni padajo, da je število zavednega delavstva čimdalje manjše. Vsi oni, ki ste res zavedni in neustrašeno stojite v poštemem boju na braniku delavskih pravic in človeškega dostojanstva, ki ne prodajate svojega značaja in prepričanja, bodite prepričani, da je zaman prizadevanje podjetja, da uniči delavsko zavest, da iz vas napravi brezpravne sužnje — mrtve stroje, čas za to je minul, delavska zavest — zavest, da je tudi delavec človek, da tudi on čuti, vidi in opazuje življenje, ki ga kuje vsak dan, vstaja, v tem spoznava, da je on tisti, ki ustvarja človeštvu dobrine, da pa so te dobrine nepravilno razdeljene, on ki ima prvi in vse pravice do svojega dela, do svoje stvaritve, nima nič, a oni, ki ni nikdar delal, nikdar trpel, ima vse. Ta zavest je čim dalje večja, narašča kot vihar in ko pride do svoje polne moči, ko se razbesni, bo pometel ves današnji krivični socialni ustroj, na razvalinah kapitalističnega sistema pa si bo delovno ljudstvo ustvarilo nov red, kateremu bo podlaga pravica, enakost in svoboda, tako, da res pride do izraza najvišja Kristusova zapoved: »ljubezni«, da bo res vladala prava ljubezen, katera se ne bo potvarjala in izkoriščala na škodo revnim in v korist bogatim.

To naj bo prizadetemu delavstvu v vodilo, da vztraja v svojem težkem boju, naj se ne da ustrahovati in ne izkoriščati, trdno naj sklene svoje vrste, podučiti nezavedne sodelavce, da vsi kot en mož vztrajajo v poštemem boju, s polno zavestjo nepobitne resnice, da dosežete svoj boljši košček kruha in človeka dostojno življenje. Ako bodete ravnali po tem pravilu, bo vaš boj uspešen in izkazali se boste vredne časa, ki prihaja, čas, ki je naš.

Delavec.

OBLAČILNI

O ŠUŠMARSTVU

Veliko se po obrtniških zborovanih govori, kako zatirati šušmarstvo. To je baje rak rana našega obrtništva. Ako hočemo šušmarstvo odpraviti, moramo najprej poiskati vzroke šušmarstva, in teh je več. Povdarjamo, da šušmarstvo ustvarjajo in pospešujejo naši mojstri sami. Mezde pomočnikov so tako nizke, da družinski oče z več otroci pri teh mezdah ne more svoje družine poštemo preživeti in si pomaga pač s tem, da po končanem delu v delavnici, dela še doma za svoje naročnike. Veliko je pomočnikov samskih, ki si ne morejo pri mojstrih zaslužiti toliko, da bi sami sebe preživeli čez celo leto, posebno kadar je slaba sezija. Samopomoč je zopet šušmarstvo. Gg. mojstri so upeljali neko črno listo, na kateri se nahajajo gotovi pomočniki, kateri se udeležujejo v strokovni organizaciji. Te pomočnike naj bi nobeden mojster ne sprejel v delo. Kako naj torej živijo ti pomočniki brez zaslužka? Morajo in zopet morajo iskati dela pri svojih prijateljih in znancih, da si s šušmarstvom prislužijo svoj kruh. In kje je krivda? Potem pa gg. mojstri te pomočnike ovajajo še oblastem, da naj jih onā zasleduje vsled tega, ker so jih oni pognali v šušmarstvo.

Vajencev je v naši stroki preveč. Krojaški mojstri ne potrebujejo toliko moči, kolikor jih oni izučijo. Te komaj izučene pomočnike plačajo skrajno slabo ali pa jih odpustijo iz službe in tako poženejo v šušmarstvo. Vsak pomočnik, kateri se namerava osvoboditi in postati samostojen obrtnik, se pred tem časom zateče k šušmarstvu, da si že, predno postane samostojen, pridobi svoje stalne naročnike. To so prakticirali po veliki večini vsi dose-danji mojstri in bodo s tem nadaljevali vsi pomočniki in to prakso gg. mojstri ne bodo zatrli.

V Celju je nedavno zborovala Eksekutiva krojaških mojstrov dravske banovine. Na tem zborovanju je bilo na dnevnem redu tudi šušmarstvo. Gg. mojstri, tukaj smo vam navedli nekaj vzrokov šušmarstva. Imate toraj priliko, da šušmarstvo lahko v veliki meri odpravite. Na delo torej!

BRIVCI

BRIVSKI POMOČNIKI V SEDANJIH TEŽKIH ČASIH

Že večkrat smo se oglasili v naših delavskih časopisih o našem težkem življenju, a žalibog so vedno naše besede, naš klic na zbor bile zaman. Začeli smo delati kot samostojna organizacija, začeli smo napeljavati stike z našimi delodajalci, da, celo pripravljamo se na pogajanja z njimi o izboljšanju naših mezd in o ureditvi delovnega razmerja. Toda vprašanje je, kako bodo ta pogajanja iztekla, ko smo v naših vrstah še vedno tako prazni. Ni odziva od nikoder, celo tisti, kateri so se svojčas trkal ob prsa, češ, »mi bomo že pomagali, dabo organizacija močna«, tisti so danes v času dela in treznega nastopa po strani in z malomarnostjo opazujejo prizadevanje nekaterih zavednih tovarišev. Jaz se čudim, da nas gg. mojstri ne plačujejo še slabše, ali da nam sploh še dajo kakšno plačo; delati bi morali 15—20 ur na dan, šele takrat bi se morda zavedli, da pripadamo k socializirani človeški družbi. Ko sem se v zadnjih tednih pozanimal o položaju med drugim strokovnim kvalificiranim delavstvom, sem se na žalost prepričal, da je ravno naše brivsko-frizersko delavstvo na najnižji lestvici v pogledu števila organiziranih in v pogledu mezd sploh. To je obenem dokaz, da je ravno vprašanje minimalnih mezd tesno povezano s vprašanjem organizacije, ker en posameznik ne more nič ukreniti pri tem če je slabo plačan, če nima zaslonbo v svoji strokovni organizaciji. To sem že večkrat v naših člankih poudarjal, a tudi danes pravim, da, dokler ne bomo složni, ne bomo dosegli ničesar.

Na žalost opažam tudi v vodstvu podzveze nekakšno mrtvilo in nedelavnost. V načrtih imamo važne stvari v svrhu izboljšanja naših gnotnih razmer, zato je potrebno, da se o vseh perečih vprašanjih pogovorimo in preudarimo, kaj in kako naj najbolje uredimo v naše dobro. Toda, ali je letni čas kriv, ali je minila tista prva organizatorska sila v gotovih članih naše podzveze, da se za nič ne zanimajo.

V želji da bi z nastopom jesenskega časa prišlo v naših prostorih do večje aktivnosti,

upam, da bomo končno dosegli vse tiste smotre, katere smo si zastavili.

Živimo v razmerah, katere nas same spominjajo na gorje današnjega življenja, zato je nujno, da naše strokovno socialno vprašanje rešujemo čim treznejše in resno.

Nikdo nam ne bo ponujal izboljšanja, če bomo sami klavirno stali, tevmec nas se bo izkoriščalo, dokler bomo sami tako nezavedni, kakor smo.

D. J.

KOVINARJI

V TOVARNI »SATURNUS« D. D. LJUBLJANA-MOSTE

je bila mezdna razprava v pondeljek, dne 19. avgusta končana ter je bil sklenjen VI. dodatek h kolektivni pogodbi sklenjeni 12. avgusta 1926. To je v tej tovarni ena najstarejših kolektivnih pogodb v kovinski stroki v Sloveniji. Sporazum, ki je bil sklenjen, glasi:

VI. Dodatek

h kolektivni pogodbi sklenjeni dne 12. avgusta 1926, med vodstvom podjetja »SATURNUS« d. d. Moste pri Ljubljani in Savezom metalških radnika Jugoslavije.

Razprava se je vršila v pisarni podjetja »Saturnus« v dneh 12., 14. in 19. avgusta 1940.

N a v z o č i:

Za podjetje »Saturnus«: g. ravnatelj ing. Oskar Loeser, za SMRJ: g. Vinko Vrankar, za delavstvo: gg. Mrzlikar Franc, Papler Jože, Kamnikar Viktor, Maček M., Rojc Anica in Šircelj Pepca.

Po temeljiti razpravi in vsestranskem uvaževanju se sklene, da od 16. avgusta 1940. stopijo za delavstvo, zaposleno v tem podjetju, sledeče plače v veljavo:

Delavci in delavke, ki so imeli urno plačo:

Din 3.40, imeli bodo sedaj din 3.75 na uro, din 3.75, imeli bodo sedaj din 4.25 na uro.

One delavke s plačo din 3.40, ki so stopile v službo podjetja do inkl. 17. oktobra 1938 in preje, ter so od takrat nepretrgoma v službi, dobijo plačo din 4.25 na uro.

Din 3.80—3.85—3.95, imeli bodo sedaj din 4.50 na uro.

din 4.05 imeli bodo sedaj din 4.50 na uro
din 4.10 imeli bodo sedaj din 4.60 na uro
din 4.20 imeli bodo sedaj din 4.70 na uro
din 4.25 imeli bodo sedaj din 4.75 na uro
din 4.30 imeli bodo sedaj din 4.80 na uro
din 4.40 imeli bodo sedaj din 4.90 na uro
din 4.45 imeli bodo sedaj din 5.— na uro
din 4.50 imeli bodo sedaj din 5.— na uro
din 4.55 imeli bodo sedaj din 5.— na uro
din 4.75 imeli bodo sedaj din 5.25 na uro
din 4.80 imeli bodo sedaj din 5.30 na uro
din 4.95 imeli bodo sedaj din 5.50 na uro
din 5.— imeli bodo sedaj din 5.50 na uro
din 5.05 imeli bodo sedaj din 5.50 na uro
din 5.10 imeli bodo sedaj din 5.60 na uro
din 5.20 imeli bodo sedaj din 5.70 na uro
din 5.60 imeli bodo sedaj din 6.— na uro
din 5.85 imeli bodo sedaj din 6.25 na uro
din 6.25 imeli bodo sedaj din 6.75 na uro
din 7.— imeli bodo sedaj din 7.60 na uro
din 7.15 imeli bodo sedaj din 7.60 na uro
din 7.25 imeli bodo sedaj din 7.80 na uro
din 7.25 imeli bodo sedaj din 7.90 na uro
din 7.70 imeli bodo sedaj din 8.25 na uro

din 7.95 imeli bodo sedaj din 8.70 na uro
din 8.50 imeli bodo sedaj din 9.25 na uro
din 8.80 imeli bodo sedaj din 9.50 na uro
din 9.15 imeli bodo sedaj din 9.90 na uro
din 9.35 imeli bodo sedaj din 10.10 na uro
din 9.75 imeli bodo sedaj din 10.50 na uro
din 9.90 imeli bodo sedaj din 10.75 na uro
din 10.25 imeli bodo sedaj din 11.— na uro
din 10.70 imeli bodo sedaj din 11.50 na uro
din 11.25 imeli bodo sedaj din 12.— na uro
din 11.55 imeli bodo sedaj din 12.25 na uro
din 12.25 imeli bodo sedaj din 13.— na uro
din 12.80 imeli bodo sedaj din 14.— na uro
din 13.30 imeli bodo sedaj din 14.50 na uro

Prečitano in podpisano:

Ljubljana, dne 19. avgusta 1940.

Za podjetje »Saturnus« d. d. Ing. Loeser, l. r.

Za SMRJ: Vinko Vrankar, l. r.

Za delavstvo:

Mrzlikar Franc, l. r., Papler Jože, l. r., Maček M., l. r., Kamnikar Viktor, l. r., Šircelj P., l. r.

V TOVARNI VERIG D. D. LESCE PRI BLEDU je bil sklenjen naslednji sporazum:

ZAPISNIK

o draginjskih pogajanjih z dne 30. julija 1940. v Tovarni verig d. d. v Lescah pri Bledu, med Tovarno verig d. d. in delavskimi zaupniki.

Navzoči: Ing. Hieng Herman za Tovarno verig d. d. v Lescah pri Bledu, Vrankar Vinko, za Savez Metalških Radnika Jugoslavije, Dientl Robert in delavski zaupniki: Kirin Anton, Zrnc Metod, Jagič Gizela, Gašperin Ivan.

Pogajanja se vrše v pisarni Tovarne verig d. d. v Lescah pri Bledu. Po razmotritvi predmeta obravnave in po medsebojnem dogovoru zastopnikov podjetja in zastopnikov delavstva se doseže med udeleženci naslednji sporazum:

Podjetje Tovarna verig d. d. v Lescah pri Bledu se zaveže da:

1. Sporazum, sklenjen dne 30. januarja 1940 na Sreskem načelstvu v Radovljici, ostane v veljavi.

2. Predlog ravnateljstva Tovarne verig d. d. v Lescah pri Bledu se sprejme in se povišajo draginjske doklade, sklenjene pod točko 1 za 100 odst., t. j. na sledeče draginjske doklade po urnih mezdah: od 3 din do incl. 4.50 din 24 odst. draginjska doklada, od 5 din do incl. 6.15 din 20 odst. draginjska doklada, od 6.40 din do incl. 7.50 din 12 odst. draginjska doklada.

3. Na vsa akordna dela se prizna 12 odst. draginjska doklada.

4. Veljavnost sporazuma se določi na dobo 6 mesecev z odpovednim rokom, kakor ga predvideva Uredba o določanju minimalnih mezd, člen 15 odstavek 5.

Prečitano in podpisano.

Tovarna verig d. d. v Lescah pri Bledu

p. pa. Hieng, l. r., Dientl, l. r.

Savez Metalških Radnika Jugoslavije

Sekretariat Beograd

Vinko Vrankar, l. r.

Kirin Anton, l. r., Gašperin Ivan, l. r., Zrnc

Anton, l. r., Jagič Gizela, l. r.

ŠTORE PRI CELJU

V šamotni tovarni so bila pogajanja preki-

njena vsled odsotnosti ravnatelja. Radi tega je delavstvo v nedeljo, dne 18. avgusta imelo svoj sestanek, na katerem je sklenilo, da se ravnateljstvu tovarne pošlje dopis, v katerem se zahteva takojšnja pogajanja in pa da se ima povišanje plač računati od 1. julija t. l.

JEKLARNA GUŠTANJ

Delavstvo je vložilo zahteve za povišanjem plač vsled naraščajoče draginje. Ker je tovarna samo filijala v Jugoslaviji, ter se pravi lastniki nahajajo na Dunaju, mora vsled tega dobiti vodstvo tovarne odobrenje, da lahko stopi v pogajanja. Časopisi pa so prinesli neke vesti, ki mečejo slabo luč na poslovanje v tovarni. Delavstvo nikakor ni voljno, da bi nosilo posledice tega poslovanja, ter je energično zahtevalo, da se gospodje na Dunaju zganejo in eventuelno pošljejo svojega delegata na razpravo. Vsakodnevna naraščajoča draginja je dokaz, da so zahteve delavstva upravičene.

Beleške

Zastaranje zahtevkov za čezurno delo

Splošna seja Kasacijskega sodišča je sklepala o važnem vprašanju, ki je velikega pomena za vse delavce. Nekateri voljeni odbori so bili mnenja, da se morejo zahteve za čezurno delo uveljavljati pred sodiščem najkasneje v šestih mesecih po izvršenem delu. V smislu tega mišljenja, ki so ga kapitalisti poznali, je mnogo delavcev izgubilo tožbo.

Na splošni seji Kasacije so bile dotične določbe razjasnjene in sprejet sklep, ki ga morajo vsa sodišča obvezno izvajati, da zahtevki odškodnine za nadure zastarajo šele po treh letih.

Zadnja pot sodruga Jožeta Osredkarja

Za časa služenja svojega vojaškega roka, se je šel s. Osredkar Jože kopat na Savo, kjer ga je dohitela tragična smrt. Bil je največje upanje svoji materi, ki je svoj živ dan poznala samo delavnik in tiha bodoča sreča svoje neveste, ki ji pa ni bilo usojeno, da gre z njim skozi življenje. Spremila ga je samo na njegovi zadnji poti, kjer so se ga spomnili tudi številni sodruzi, ki jim je bil najboljši prijatelj. S svojo polnoštevilno udeležbo pri pogrebu, je delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« v Dravljah pokazalo, da se zaveda, da mu je smrt ugrabila enega najboljših sodrugov, ki ni nikjer tajil svoje pripadnosti k borbenemu delavskemu gibanju in ki se je jasno zavedal dolžnosti razredno zavednega delavca. Ob odprtem grobu sta se poslovila od njega v imenu delavstva ss. Berdajs in Bricelj.

Sodruhu bomo ohranili časten spomin edino s tem, da bomo s še vztrajnejšim delom na-

KAMNIK

Poroka mladega delavskega para

Dne 11. t. m. sta se poročila zavedna člana naše strokovne organizacije SMRJ s. Marnič Feliks in s. Završnik Ivanka, oba zaposlena v tovarni »Titan«.

Na predvečer poroke so jima delavci-pevci del. pev. društva »Solidarnost« iz Kamnika, pomnoženi s pevci del. pev. društva »Planinke« iz Duplice, zapeli podoknico. V imenu delavstva in organizacije SMRJ jima je čestital, želeč v zakonu mnogo sreče, podružnični predsednik s. Šturm.

ZAHVALA

Podpisana Kuštrin Marija, se zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam tovarne »Saturnus« za nakazani znesek din 900, ki sem ga prejela ob priliki smrti mojega moža.

Kuštrin Marija.

daljevali borbo, kajti čas, v katerem živimo, ne dopušča vrzeli v naših vrstah.

Slava sodruhu!

Potrjim svojcem naše iskreno sožalje!

Del. kult. društvo »Vzajemnost«, Dravlje.

Ljubljanski velesejem, ki je s svojimi vsakoletnimi prireditvami odraz kulturnega in gospodarskega izživljanja Slovencev, je nekaj svojevrstno našega in ima ukoreninjeno tradicijo. To se je videlo letos pomladi, ko je moral spomladanski velesejem biti odložen. Vsi smo ga pogrešali. Jesenski velesejem pa bomo imeli in sicer od 31. avgusta do 9. septembra. Obsegal bo mimo industrije in obrti tudi posebne razstave iz kulturnega in gospodarskega področja. Te razstave bodo plod dela mnogih pridnih rok, ki so se trudile in ustvarjale čez poletje. Zlata jesen bo odprla vrata do njih, zato je tudi geslo jesenskih velesjemskih prireditev »Ljubljana v jeseni«.

Polovico potnih stroškov si prihrani, kdor potuje v prvi polovici meseca septembra v Ljubljano. Kdor si velesejem ogleda, ima brezplačen povratek. Na odhodni železniški postaji si mora kupiti poleg cele vozne karte do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico, ki stane din 2.—. V Ljubljani, pri velesjemski blagajni, se bodo izdajala potrdila o obisku velesjemja, nakar velja vsakemu stara vozna karta in pa železniška izkaznica za brezplačno vožnjo na tisto postajo, s katere je odpotoval. Ta olajšava velja za potovanje v Ljubljano od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek od 31. avgusta do 14. septembra.

Skrbi, da bo organizacija

vedno ponosna nate!